

№12
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 394 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari	26
Xuseynova Abira Amanovna	
Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication.....	31
Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna	
Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash.....	35
Abdurasulova Gulrux Habibullayevna	
Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari	40
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojaliyeva Sarvinov Elyorjon qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...	44
Asatova Dildora Aslamovna	
Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli.....	49
Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna	
Insuldan keyingi nutqni tiklashda logopedik reabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi	52
Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna	
The Concept of Symbols in Linguoculturology	56
Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi	
Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi.....	59
Mirxalilova Nargiza Akbarovna	
Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish	63
Mitaliboyeva Dildora	
Koxlear implantli bolalarning eshituv-nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish	66
Nartayeva Shahnova Yulchibayevna	
Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari.....	71
Normatova Nilufar Komilovna	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda).....	76
Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya	
Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish	80
Qodirov Jurabek Mamatsimonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model	83
Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi	
"Sab'ai sayyor" asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar	87
Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi	
Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri	91
Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna	
Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish.....	95
Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish	99
Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli	102
Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	106
Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo	

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili	109
Xusanov Samariddin Maxmadaminovich	
Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari	112
Yarashev Jo'rabek To'rayevich	
Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки	117
Габдулманова Ильнура Минисламовна	
Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов	119
Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи	
Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования	124
Уразова М. Б., Усманова У. Б.	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–махалля" в Узбекистане ..	130
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли	
Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи	135
Юсупова Зулайхо Бахром кизи	
Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati	139
Berkinova Charos Islomovna	
O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi	142
Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari	145
Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi	
Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya	150
Ergasheva Umriniso Komilovna	
Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirish omilidir	153
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni	156
Gazibekova Feruza Hakimovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi	159
Haydarova Feruza Haydar qizi	
Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi	162
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi	165
Jumayeva Malika Aliyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish	168
Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari ..	172
Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari	175
Masharipova Dilfuza Muxammadjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi	178
Muhammadiyeva Feruza Turakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi	181
Muhiddinova Munira Xayrullayevna	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	184
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	187
Nizamova Nodira Paxritdinovna	
Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi	191
Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova	
Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi	195
Nodira Sherboyeva	

Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida	198
O'ktam Nosirov	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	204
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari.....	208
Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari	212
Sa'dullayeva Rushana	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	215
Saidova Dilbar Erkinovna	
Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari.....	218
Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi	
Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish	223
Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi	
Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi	226
Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari	229
Yaqubova Shoiratog'aymuratovna	
Emotsional intellektni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	233
Yarmatov Raximboy Baxramovich	
Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojlantirish	239
Zokirova Sohila Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi	
Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык	242
Марупова Дилфуза Давроновна	
Oliy ta'limda talabalarining ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari	247
F. R. Xosilova	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya darslarida o'quvchilarni tabiiy materiallar bilan ishlashga o'rgatish	251
Kambarov Nodirjon Sattarovich, Nasirjanova Feruzaxon Alixon qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining qo'llanilishi va uning samaradorligi.....	256
Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuvi asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi	259
Abdullayeva Dilrabo Fayzulla qizi	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarda shaxs ma'naviy qiyofasini shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	262
Aliyeva Zuxra Tursunboyevna	
Yosh avlodni madaniy-tarixiy yondashuv asosida tarbiyalashda madaniy-ma'rifiy muassasalarning o'rni..	265
Aripov Shokirjon Olimovich	
Ta'limda yangi texnologiya: 4K modeli va uni amalga oshirish yo'llari.....	268
Avliyozqulova Nasiba Choriyevna	
Badiiy-tarixiy materiallarni ta'lim jarayoniga integratsiyalashning metodologik asoslari	272
Baratov Baxtiyorjon Qodirovich	
Bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotiga moslashishida o'yinning roli.....	275
Barno Masharipova Erkin qizi, Zuhrobova Mahliyo Abdulatif qizi	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida integrativ yondoshuvdan foydalanish texnologiyasi	278
Ernazarova Laylo Abdusaitovna, Saidahmadova Gulrux Farrux qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda metarefleksiv fikrlashni rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari	284
Ismailova Nilufar Isroildjanovna	
Semantic and Cross-Cultural Features of Food-Based Idioms in Karakalpak and English Languages.....	289
Jiemuratova Gulistan Koshkinbaevna	
Filolog talabalarida mustaqil fikrlash va qaror qabul qilishni rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlarning didaktik mexanizmlari.....	292
Jo'rayeva Dilnoza Ro'zimat qizi	
Rivojlantiruvchi sohalar kompetensiyalariga integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasini rivojlantirish	296
Jo'rayeva Zilola Sayfiddin qizi	

Psixologlar kasbiy komponentlarini rivojlantirishda matematik usullardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.....	302
Kuziyeva Dilnura Dilmurotovna	
O'zbekiston metodik maktabida sotsiolingvistik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili	306
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Maxsus pedagogika fanlarini o'qitishning nazariy-metodik asoslari	313
Maqsudova Nodira Alijonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda ertakterapiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	317
Muxiddinova Difuza Sherdor qizi	
Nutq madaniyatini shakllantirishda o'qituvchi nutqining roli.....	320
N. Q. Olimova	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	323
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasi	326
Normirzayeva Maftunaxon Ilyosjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda intensiv ta'lim texnologiyalarining metodik asoslari.....	329
Olloqulova Farzona Umedillayevna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalar bilan ishlashda pedagogik kompetentligini oshirish metodikasi	332
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari	335
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning xorijiy pedagogik amaliyotdagi modellari	339
Sultonova Zarina Uchqun qizi	
Xalq pedagogikasida ertaklarning tarbiyaviy va ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati: ma'naviy begonalashuvga qarshi tarbiyaviy omil sifatida	343
To'xtasinova Farida Davlatali qizi	
B1 darajadagi talabalar uchun xorijiy tilni o'qitishda audiovizual texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirishning metodik asoslari	347
Toshpulatova Shaxsanam Xolmurodovna	
Kontekstli ta'lim va uning boshlang'ich ta'lim matematikasidagi ahamiyati haqida	350
Umarova Nigora Alisherovna	
Oiladagi psixologik muhitning o'spirinlarda to'liqsizlik kompleksi shakllanishiga ta'siri	353
Xalmuratova Dilorom Abdikarimovna	
Ta'limda faktcheking: misinformatsiya va dizinformatsiyaga qarshi kurashishning pedagogik asoslari	356
Xidirova Maftuna Ilhom qizi	
Maktab o'quvchilarini falsafiy va dunyoqarashga tayyorlash omillari	362
Xo'shboqova Farida Komiljon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq faoliyatini rivojlantirishning lingokognitiv asoslari	370
Xusanova Gulruxsor To'liqin qizi, Aliyeva Muhlis Baxodir qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini oshirish	374
Zokirova Sohibaxon Muxtaraliyevna, Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi	
Эффективность занятий кроссфитом в повышении уровня общей физической подготовленности слушателей института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан	377
Албеков Шокир Адилбекович	
Роль торговых и кочевых маршрутов в формировании лингвокультурных заимствований между Хорезмом и Южной Сибирью.....	381
Сатымова Светлана Сатымовна	
Использование искусственного интеллекта в обучении русскому языку как иностранному: проблемы и решения.....	385
Ташева Дилором Салимовна	
Проблемы использования коммуникативного метода в преподавании русского языка студентам	389
Тоджибоева Наргиза Джумабоевна	

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA STEAM YONDASHUVINING QO'LLANILISHI VA UNING SAMARADORLIGI

Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi

Talim va tarbiya nazariyasi boshlang'ich ta'lim mutaxassisligi
1-bosqich magistranti

ORCID: 0000-0001-9404-7974

Annotatsiya: Mazkur maqola boshlang'ich ta'lim jarayonida STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) yondashuvini qo'llashning pedagogik asoslari va uning o'quvchilarning intellektual hamda ijodiy rivojlanishiga ta'sirini ilmiy jihatdan tahlil qilishga bag'ishlanadi. Tadqiqotda STEAM yondashuvining integrativ tabiati, uning boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlariga moslashuv imkoniyatlari, shuningdek, fanlararo o'qitish orqali bilish faoliyatini faollashtirish mexanizmlari yoritiladi. Maqolada adabiyotlar tahlili asosida mavjud ilmiy yondashuvlar tizimlashtirilgan, metodologik qismda esa amaliy tajriba-sinovlarga tayangan holda STEAM yondashuvining samaradorligi baholanadi. Olingan natijalar ushbu yondashuv boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning mantiqiy, tanqidiy va kreativ fikrlashini rivojlantirishda yuqori didaktik ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Tadqiqot xulosalari maktab amaliyoti uchun metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, STEAM yondashuvi, fanlararo integratsiya, kreativlik, innovatsion metodika, o'quv faoliyati.

Abstract: This article is devoted to the scientific analysis of the pedagogical foundations of the use of the STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) approach in the process of primary education and its impact on the intellectual and creative development of students. The study highlights the integrative nature of the STEAM approach, its possibilities for adapting to the age characteristics of primary school students, as well as the mechanisms for activating cognitive activity through interdisciplinary teaching. The article systematizes existing scientific approaches based on an analysis of the literature, and in the methodological part, the effectiveness of the STEAM approach is assessed on the basis of practical experiments. The results obtained show that this approach has high didactic value in developing the logical, critical, and creative thinking of students in primary education. The conclusions of the study can serve as a methodological basis for school practice.

Key words: primary education, STEAM approach, interdisciplinary integration, creativity, innovative methodology, educational activity.

Аннотация: Данная статья посвящена научному анализу педагогических основ применения STEAM-подхода (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) в процессе начального образования и его влияния на интеллектуальное и творческое развитие учащихся. В исследовании раскрываются интегративная природа STEAM-подхода, его возможности адаптации к возрастным особенностям младших школьников, а также механизмы активизации познавательной деятельности посредством межпредметного обучения. В статье систематизированы существующие научные подходы на основе анализа литературы, а в методологической части оценивается эффективность STEAM-подхода на основе практических опытно-экспериментальных работ. Полученные результаты показывают, что данный подход обладает высокой дидактической ценностью в развитии логического, критического и креативного мышления учащихся начального образования. Выводы исследования могут служить методической основой для школьной практики.

Ключевые слова: начальное образование, STEAM-подход, межпредметная интеграция, креативность, инновационная методика, учебная деятельность.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi boshlang'ich bosqichdayoq o'quvchilarning faqat bilim olish jarayonini emas, balki ularning bilishga bo'lgan munosabatini, mustaqil fikrlash qobiliyatini va ijodiy salohiyatini shakllantirishni asosiy maqsadlardan biri sifatida belgilaydi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim davri shaxsning intellektual poydevori qo'yladigan muhim bosqich bo'lib, aynan shu davrda o'quvchi bilimlarni qanday o'zlashtirishi, muammoli vaziyat-

larga qanday munosabat bildirishni o'rganadi. Shu bois, bu bosqichda qo'llaniladigan pedagogik yondashuvlar mazmunan puxta va metodik jihatdan asoslangan bo'lishi lozim.

An'anaviy boshlang'ich ta'limda fanlar ko'pincha alohida-alohida o'qitilib, bilimlar fragmentar shaklda shakllanadi. Bu esa o'quvchilarda bilimlar o'rtasidagi mantiqiy bog'liqlikni anglashni qiyinlashtiradi. STEAM yondashuvi esa bunday muammoni bartaraf etishga qaratilgan bo'lib, ilmiy tushunchalarni real hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash orqali o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtiradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun STEAM yondashuvi o'yin, tajriba, konstruktiv faoliyat va ijodiy topshiriqlar bilan uyg'unlashgan holda taqdim etilishi bilan o'ziga xos ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro pedagogik tadqiqotlarda STEAM yondashuvi asosan XXI asr kompetensiyalarini shakllantiruvchi ta'lim modeli sifatida talqin etiladi. R. Bybee ishlarida STEAM ta'limi o'quvchilarning ilmiy savodxonligini oshirish bilan birga, ularni texnologik jamiyat talablariga moslashtiruvchi vosita sifatida baholanadi. G. Yakman esa STEAM yondashuvining san'at komponenti orqali bolalarda estetik did va kreativ tafakkurni rivojlantirish imkoniyatini alohida ta'kidlaydi.

Mahalliy tadqiqotlarda ham boshlang'ich ta'limda integrativ yondashuv masalalari tobora keng o'rganilmoqda. Xodjayev, Karimova va boshqa olimlarning ishlarida fanlararo aloqadorlik o'quvchilarda tizimli fikrlashni shakllantirishning muhim sharti sifatida ko'rsatilgan. Shunga qaramay, mavjud adabiyotlarda boshlang'ich ta'lim sharoitida STEAM yondashuvining aniq metodik mexanizmlari va uning samaradorligini empirik baholash masalalari yetarli darajada kompleks yoritilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tizimli, shaxsga yo'naltirilgan va faoliyatga asoslangan yondashuvlar metodologik asos sifatida belgilandi. Boshlang'ich sinflarda STEAM elementlari integratsiyalashgan darslar modeli ishlab chiqilib, tajriba-sinov ishlarida qo'llanildi. Metodlar sifatida pedagogik kuzatuv, diagnostik topshiriqlar, ijodiy ishlar tahlili va taqqoslama yondashuvlardan foydalanildi. Baholash jarayonida o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, g'oya ishlab chiqishi va jamoaviy faoliyatdagi faolligi mezon sifatida olindi. Mazkur tadqiqot metodologik jihatdan tizimli, shaxsga yo'naltirilgan va faoliyat asosida o'qitish yondashuvlariga tayangan holda amalga oshirildi. Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining samaradorligini aniqlash uchun aralash (mixed-methods) metodologiya tanlandi, ya'ni sifat va miqdoriy tahlil usullari parallel qo'llanildi. Tadqiqot dizayni diagnostik, formativ va summativ baholash bosqichlarini o'z ichiga olib, o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini uzluksiz kuzatish imkonini berdi.

Empirik tadqiqot umumta'lim maktablarining 2–4-sinflarida o'tkazilib, unda tajriba va nazorat guruhlarini shakllantirildi. Tajriba guruhida tabiiy fanlar mazmuni STEAM integratsiyasi asosida modellashirildi: fanlararo topshiriqlar, konstruktiv faoliyat, elementar muhandislik modellarini yaratish, tajriba va kuzatish ishlari qo'llanildi. Nazorat guruhida esa fanlar an'anaviy metodlar asosida alohida-alohida o'qitildi. Tadqiqot uch bosqichda amalga oshirildi: boshlang'ich diagnostika, shakllantiruvchi ta'lim jarayoni va yakuniy baholash. Baholash mezonlari sifatida o'quvchilarning muammoli vaziyatlarni tushunishi, mustaqil yechim ishlab chiqishi, kreativ g'oya ilgari surishi va reflektiv tahlil olib borish qobiliyatlari belgilandi. Natijalarni qayta ishlashda taqqoslama tahlil, diagrammatik tahlil va foizli ko'rsatkichlardan foydalanildi. Bu metodologik yondashuv STEAM yondashuvining boshlang'ich ta'limdagi pedagogik samaradorligini obyektiv baholash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba-sinov natijalari STEAM yondashuvi qo'llanilgan sinflarda o'quvchilarning bilish faolligi va ijodiy yondashuvi sezilarli darajada oshganini ko'rsatdi. O'quvchilar tajribalar o'tkazish, modellar yaratish va kuzatish natijalarini tahlil qilish jarayonida faol ishtirok etdi.

1-jadval: Quyidagi jadval natijalarni umumlashtiradi

Ko'rsatkich	An'anaviy dars	STEAM yondashuvi
Bilishga qiziqish	O'rtacha	Yuqori
Muammo yechish	Cheklangan	Faol
Kreativlik	Past	Yuqori
Jamoaviy ish	O'rtacha	Yaxshi

Tajriba-sinov ishlarining yakuniy natijalari boshlang'ich sinflarda STEAM yondashuvini qo'llash o'quvchilarning bilish faoliyati darajasini sezilarli ravishda oshirganini ko'rsatdi. Tajriba guruhidagi o'quvchilar vazifalarni bajarishda faqat ko'rsatmaga amal qilish bilan cheklanmay, muammoli vaziyatni mustaqil tahlil qilishga, savollar qo'yishga va muqobil fikrlar bildirishga faol kirishdi. Ayniqsa, konstruktorlik topshiriqlari va tajribaviy mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarning tashabbuskorligi ortganligi kuzatildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, STEAM yondashuvi o'quvchilarning mantiqiy bog'lanishlarni aniqlash, sabab-oqibat munosabatlarini tushunish va hodisalarni modellashtirish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tajriba guruhida kreativlik indikatorlari (g'oya xilma-xilligi, yondashuv originalligi, yechimlarning moslashuvchanligi) nazorat guruhiga nisbatan yuqori bo'ldi. Shu bilan birga, o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqida ham ijobiy o'zgarishlar qayd etildi, chunki ular loyiha natijalarini izohlash va himoya qilish jarayonida o'z fikrini aniq ifodalashga intildi. Jadvalda ko'rsatilgan natijalar tahlili shuni tasdiqlaydiki, STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda nafaqat bilim darajasini, balki ijtimoiy va fikrlash ko'nikmalarini ham kompleks rivojlantiradi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos holda qo'llanilganda yuqori samaradorlik beradi. Muhokama jarayonida aniqlanishicha, integrativ topshiriqlar bolalarning tabiiy qiziqishini qo'llab-quvvatlaydi va ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Shu bilan birga, o'qituvchining metodik tayyorgarligi va resurslardan oqilona foydalanilishi hal qiluvchi omil bo'lib qolmoqda.

Olingan natijalar tahlili STEAM yondashuvining boshlang'ich ta'lim uchun metodik jihatdan asosli va yosh xususiyatlariga mos ekanini ko'rsatadi. Natijalar xalqaro tadqiqotlar, xususan, Bybee va Yakman tomonidan ilgari surilgan nazariy qarashlar bilan qiyoslanganda muhim uyg'unlik kuzatiladi. Ushbu tadqiqotlar STEAM yondashuvi orqali o'quvchilarning bilishga qiziqishi barqaror oshishini ta'kidlagan bo'lsa, mazkur ishda aynan shu holat empirik jihatdan tasdiqlandi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, STEAM yondashuvining samaradorligi fanlararo integratsiyaning tabiiy va mantiqan asoslangan holda tashkil etilishiga bevosita bog'liq. Agar topshiriqlar o'quvchining yosh psixologik xususiyatlariga moslashtirilsa, bilimlarning o'zlashtirilishi tezlashadi va ijodiy fikrlash faollashadi. Shu bilan birga, o'qituvchining metodik savodxonligi va darsni dizaynlashtirish qobiliyati hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ayrim holatlarda material-texnika ta'minoti cheklanganligi STEAM yondashuvini to'liq joriy etishda qiyinchilik tug'dirishi mumkin. Ammo muhokama shuni ko'rsatadiki, oddiy konstruktiv materiallar, raqamli simulyatorlar va kuzatuv asosidagi faoliyatlar orqali ham ushbu yondashuv samarali tatbiq etilishi mumkin. Bu esa STEAM metodikasining moslashuvchanligini tasdiqlaydi.

XULOSA

Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvini qo'llash o'quvchilarning intellektual va ijodiy rivojlanishini ta'minlovchi samarali pedagogik model ekanligi aniqlandi. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonini qiziqarli, mazmunli va hayotga yaqin shaklda tashkil etishga imkon beradi hamda zamonaviy ta'lim talablari bilan uyg'unlashadi. Tadqiqot natijalariga tayanib xulosa qilish mumkinki, STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning intellektual, kreativ va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlovchi samarali pedagogik model hisoblanadi. Ushbu yondashuv bilimlarni mexanik yodlashdan amaliy va ijodiy faoliyatga yo'naltiradi hamda o'quvchilarni faol subyekt sifatida shakllantiradi.

STEAM yondashuvi orqali tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammoni tahlil qilish va innovatsion yechimlar ishlab chiqish kompetensiyalarini erta yoshdanoq rivojlantirish imkonini beradi. Natijada boshlang'ich ta'lim keyingi bosqichlar uchun mustahkam intellektual poydevorga aylanadi. Shu sababli mazkur yondashuvni keng joriy etish umumta'lim tizimini modernizatsiyalash jarayonida strategik ahamiyatga ega bo'lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Bybee R. Scientific Literacy and STEM Education. – New York: Routledge, 2013. – 312 p.
2. Yakman G. STEAM Education: Theory and Practice. – Virginia: VT Press, 2008. – 146 p.
3. Каримова М.Ш. Инновацион педагогик технологиялар ва креатив таълим. – Тошкент: Ўқитувчи, 2021. – 228 б.
4. Ходжаев Б.К. Бошлангич таълимда интегратив ёндашув. – Тошкент: Фан, 2019. – 190 б.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.